

Изази суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата шаље се у пла-
ћеним псеимма непосредно
администрацији „Гласа Цр-
ногорца“ на Цетиње, а може
се и картом упутницом на
пошту у Котор, Доницу или
у се уредиштво. Руко-
писи се не враћају.

За огласе плаћа се до
реда 5 новчића. За веће
на дуж вријеме мане.

СЛУЖБЕНИ ЛНО.

МИ НИКОЛА I.

МИЛОШЋУ БОЖЛОМ

КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ.

Мојим вјерним поданицима Муха-
меданцима вароши Улицца, а имено
Мухамеданцима махале Метериза:

Одобрајем и одређујем мјесто, ко-
је сте изабрали за нову цамију у ма-
хали Метеризу, на мјесто старе, трш-
не и опале цамије у истој махали.

У знак Моје ваздашње љубави пре-
ма вама, Мојим вјерним поданицима,
и стаане жеље, да сте у вашој вјер-
ној слободи и напредни, наредио сам, да
примите три хиљаде гроша, као помоћ
за грађење горепоменуте цамије. *)

На Цетињу, 7 септембра 1890.

НИКОЛА.

*) Мухамеданци не могу изградити у цамији,
ако мјесто ове није означено и одобрено Владом.

НЕСЛУЖБЕНИ ЛНО.

Цетиње, у очи Мале Госпође.

Прошле недјеље, између растапака
и састанака Царева, догодила су се
три догађаја, на којима се зауставља
наш позор. Први се додесио у словен-
ском свијету, у нашем српско-хрват-
ском племену, а извор и повод му је
благодат божја, оличена у четрдесето-
годишњем раду једног угледника, не
само свога племена по и свега словен-
ства, а поштованика свијех умова ово-
га свијета, који умију цијенити најви-
ше душевне врлине: 8 рујна (27 авг.)
прославила се у Бакову четрдесета
обљетница завладичења Јосипа Јурја
Стросмајера.

Друга су два догађаја сасвим
противне природе, а додесио су се
у ђерманско-романском свијету, у
Иглеској и у Швајцарској: на оба
мјеста побунно се народ, било је боја,
пролила се крв, пало је мртвијех гла-
ва. Ваистину, чудновата појава. Док
се „непросвијеђено“, док се „дивље“

словенство смјерно одазива светковини
тихог, просвјетног рада једног народ-
ног и јеванђелског трудбеника, у исти
час видимо како на питомом, сваком
просвјетом, науком и достојношћу пр-
богатом Западу, избијају на видик
најспровије наваде човјекова дивљаш-
тва, видимо како људи један другом
ломе главе отимајући се — да је само
о хлеб пасушши, ни по јада — по, што
је још грђе, о власт.

Да се примакнемо мало поближе
тијем трима недјељним догађајима.

Што да се рече у славу Строс-
мајерову, што није већ толико пута
речено?

Ево адресе, коју су прваци чеш-
кога народа послали славјенику (по
преводу „Обзору“, са малијем измје-
нама у језику):

„Преузвишени оче и пастиру свога
народа!

Јасна дико и поносу свега Словенства.

Уз јасни склад неизбројивих поздрав-
а, који се данас разлијеку по цијелом Словен-
ству, саслушај срдачне некрене ријечи,
које доиру к Теби са бријегова Втаве,
из оне земље, гдје се свак око у радо-
сној нади засија, а свако срце очарано
закуца кад се именује Твоје име, које је
познато, мило и које се слави у најзабит-
нијој колиби чешкој!

Та Ти не припадаш само родној Ти
земљи, која у Теби љуби и питује свог
најбољег сина, свог највећег добродите-
ља, својег најодушевљенијег браниоца и
у истину узвишена свећеника — него у
Те, к својој најјаснијој дици, ушпире заво-
сно и љубавно очи и цијело шире Словен-
ство, којег ти сау дједу носим у Твом
великом срцу.

Ти си нам јасним узором љубави
спрам отаџбине и народа, којим си Ти
посветио сав Свој живот, Ти си узор
одушевљења и пожртвовања прегнућа за
све, што је добро и красно, што си Ти
заметио и подупирао свим Својим силама;
Ти си узором јуначке сталности у Својем
освједочењу, при ком Си устрајао непо-
колебиво у пријатним и непријатним вре-
менима, гледајући увијек кроз облаке непо-
вољне садашњости к великој мети, којој
Си посветио све Своје кораке. Ти си за-
иста једна од оних узвишених личности,
какове небо само једанпут након стољећа
народима даје.

Свијетлила нам још дуго сјајна зви-
језде братског југа! Дјеловао још много

година на добробит, јачање и утјеху Свога
народа и све његове крвне браће и до-
живио, да се сасвим оживотворе Твоје
племените и узвишене идеје, којих ће
славу сва будућа покољења проносити.“

У Златноме Прагу, осми дан мјесеца
рујна, годиншта Господња МДСССХС.

(Слиједе подноси заступника обију
чешких политичких странака.)

„Обзор“ има пуно право примје-
ћујући на то:

„Свакоме је познато, који се же-
стоки бој бије између младих и старих
Чеха. У овој адреси ипак су се сло-
жили. Та околност није ли најсјајнији
доказ колико Чеси љубе иштују би-
скупца Стросмајера.“

Но ни тај поздрав чешкијех пр-
вака, ни слога којим га толики чешки
градови шаљу изабрати за почасна
грађанина, ни одушевљене хвале то-
ликих хрватских па и српских листова
(међу овима наиме „Браника“), ни ли-
јепи сонети pjesника Ј. Сундечића у
„Вијенцу“, ни срдачни одазиви руске
штампе, ништа није толико узвишено
славнога бискупца, бар у страном сви-
јету, колико злоба његових ненавидника.
Бечка „Нова Слоб Преса“ написала
је у очи те прославе уводни чланак.
Писац тога чланка није умакао своје,
перо у мастило којим се књига пише,
по у жуч и у ону криву пјену која му
стаде избијати на уста, кад је разумно
за поздраве чешког народа и његових
првака, „који чине вишину оног цр-
евинског вијећа те потпомаже садаш-
њу бечку владу“. Злоба је писца то-
лико занијела, да чисте хвали Бога,
што је у исто вријеме послао потоп
на чешку земљу и на Златни Праг.
Да смо после злобни, ми бисмо објас-
нили ту нечовјечност навикама старога
завјета. Но нећемо ни да Бог, товари-
ти гријехе једнога човјека или једна
дружина, на цијело једно неумрло пле-
ме, које се одликује толикијем ријет-
ким врлинама. Но што „Нова Слоб.
Преса“ и овом приликом потказује
старога и вјернога слугу своје цркве
и свога Господара највишем мјесту,
ради познатог поздрава кијевској про-
слави, то мора изазвати огорчење у

свакога, који се обазире на недавну
прошлост. Ма колико се ушпиљали лас-
кавци и потказивачи, да оштете углед
бискупа Стросмајера на највишем
мјесту, на томе је мјесту сасвим лије-
по познато, да је бискуп Стросмајер
био вазда и навиком вјеран и
душом и срцем одан своме Господару,
Његовом апостолском Величанству Ке-
сару, бар исто толико колико ма који
данашњи доглавник му, а ваистину
више од некадашњих му доглавника,
којима служе писци „Нове Сл. Пресе“.

* *

У Саусемитону, као највишој луци
инблеској, иза Лондона и Ливерпула,
погинули су се радници пошачи (фак-
ти) на пристану, а има их неколико
хиљада. Побуњени радници искали су
од својих најмилица, да не узимају у
најам ни једног радника који није члан
радничког удружења (Trade-Union).
То су, по прилици, учинили за то, да
биху били јачи да не би било одме-
тника, кад биху од најмилица заискали
повишницу најма или наднице. Најмници
не хтједоше пристати на то исцање,
те радници удруженици обуставише
рад и стадоше гонити и бити остале,
неудружене, који шаљу и даље ради-
ти. Застаде промет око пристана, узе
се трговина, пренадоше се трговци, те
измолеше од владе да им пошаље војску.
Кад је војска дошла, није се одмах
побила с побуњеницима, само их је ра-
тићерала штрцаљкама. Но студена вода
није могла утулити огња у загријаних
глава, те гомила стаде гађати војнике
бубуљима, и неколико војника и офи-
цера остадоше тешко рањени. Тада и
војска навали на гомилу бајонетом, те
бјеше доста крви, па и на мртво про-
бодених.

Побуњени радници удруженици
позвали су свога вођу Мичела и свога
пријатеља у парламенту, посланика
Грехама, да дођу у Саусемитон и да
их посавјетују, шта да чине у тој не-
вољи. Ови су се одазвали, те је данас,
по свој прилици, покрет умирен. Само,
докле? То је оно што задаје бригу и

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ЗДУВАЧИ.

Ко није пролазио западним дијелом
Црне Горе — Катунском нахијом и ко
није баре неколико дана туда прожи-
вио, не може вјероват, па да му чојак
све танко потанко прича, какве су те:
греде, косе, литице, цембеле, провали-
је, ждријела, кланци, шкољеви, јаме,
сурдуци, фундоси, бездни и „мрамори“.
Али опет то је доста припомогло, те
је ова земља од вајкада „звјезде ју-
начке слободе“. Ево је окружење це-
тињско кршевито. Кеклићи су крше-
витији, Вјелпце још кршевитије, а Цу-
це! — О њима ми не треба говор
отезати; — доста је да кажемо, да се и
у обичном разговору и у пјесме рече
за ту јуначку колијевку: „Из камени-
јех Цуца!“.

Поред свега тога што је тамо ве-
лика тврђа, туда живи доста често
насељен народ о мало земље, чувајући
стоку, ма „здрав као пуче“, а „задо-
вољнији, по они копоње из великијех
палаца“, живећи тако, слободно врије-
ме проводе у шалу и смијех, просте
народне игре, у ругање, у пјевање,
озбиљан разговор, расуђивање о вре-
мену, валатање, гатање и т. д. драго-
вољније би их човјек слушао — но

драму или стих којег од нашијех
новијих и млађијех драматичара и по-
јета. Ево једнога разговора из ових
крајева — занимљива, а — мислим —
и важна.

Т. — то вам је једно од пољеп-
ших мјеста за становање у поменутих
племенима, мјесто здраво, а од стари-
ни гласито и познато. Без дужег при-
чања о мјесту кажемо, да је ту и по-
ља на двоје, а да има у овом мјесту
нешто повнше од тридест кућа, у тај
број спада и кућа тамо познате вра-
чарице и валатуше К—е.

Сами Рутешић — онај познати
валатар — мало би вам боље по она
валатао. Може она помоћи и вратити
ударца, свиларицу, грло и др. Чудно
она то ради: узме дрвени чепаљ, поч-
не га гријати над огањ, па загријаним
чешљем трља слаби дио тијела, а у
себе нешто говори — тајно, пошље
бије и затупа чешљем у камен, па се
подиже на палац, средњи и мали прст
од обије руке, а затим слаби дио ти-
јела крсти опруженим и више прста
приближеним од десне руке кажикутом
и малијем прстом.

Али валатање је много боље, ако
јој се често, врло често зијева, те ће
одма казати: „Виће добро — ако Бог да
— зијева ми се!“ па ће наредит да
се онђе привија неопарна јечмена или
руметинова каша помијешана с вином.

Али врачарење — на било и нај-
боље — не море помоћи, ако јој одма
не платиш „најмање цванцику“.

Она може помоћи и од учина, —
но вјешта је и другоме свачему; а
ево јуј, како зна о здувачима!

Неколико дана испред марча па-
да киша „ка из вреће“, умножила се
бјеху звјерад па разваљиваху људма
торове, оборе и појате, те им клаху
браве, а по ноћи прелијетаху некакве
тичине, гачући и звијучући, те се бје-
ше народ пренао, да ће дуго потрајати
тај водени пролив, јер се те тиче могу
само о великим проливима чути.

Ту близу стојаше момчеце Иван,
који се бјеше на неколико дана прије
марча разболно од „флуенције“ (инфлу-
енце) како ли је зову? — па на са-
мани марач позване га неки његови
познаници, који живљаху код куће ре-
чене валатуше К—е.

Чим Иван дође у сусједна К—ина,
добахта и Ђ., узвезе у кућу, сједе, окре-
пу се Ивану и поче болешним гласом:

— За Бога, синко! што си се
промијенио тако: поцрпио ка гламља,
очи ти мутне, — хе, хе... Бога ми
су на тебе чини?

— Ма што су то чини?

— Ооо... кад ти не знаш, мој
синко, што су чини, не можеш се од њих
ни чувати: има злих жена — вјеш-
тица — субота их смела, а пећеља по

мамала — па састављају се, пенео и
пекте, закопају празна јаја и друго,
ко те пита што, па бачају по путо-
ва или раскрсница те замотуљке, да би
их ко нашао и узео; а јаја да би их
нашао који радни; још што оне не
чине, — све гледају да учине коме
зло, па кад га коме учине, вели се да
су чини на онога, коме су зло учини-
ле. Ма има по ње-ко те би могао
збором и још нечим помоћи од тога.
Ево сам и ја... али небу... ма може
му бит... могла сам помоћи од тога.
а данас бих се мучно паканила и за
добре паре радити то, на ко ко би ми
одвећ мио био!“

— Има ли вјештица, Иване? —
насмја се баба М. јетрна јој.

Каквије вјештица, бако, не ругај
се! — одговори јој младић. К—а је, ср-
дито погледа и рече: —

— Остави се М. Бога ти! — има
оба ми свијета, а да си га запитала,
он би ти и за потишке рекао, да их
нема, а ето смо их сипоћ чули. —

— Па што су нотњици? — окрену
јој се Иван.

— Како што су? — Кад се, син-
ко, — да опростиш — дијете од мајке
роди обучено у слузаво бијелу, плаву
или црвенкасту кошуљцу, на му мајка
скине ту кошуљцу и храни у ковчег,
ето за такво се рече да је стувљиво,
да је у нотњаке.

онијем, који из далека проучавају велико питање радничко, а да колико тек онијем, којима већ лете варнице око племена!

У Белинци, сједишту владе швајцарског кантона Тесина, букнула је у прошлу сриједу буна против кантонске владе. Побуњеници су збацили у правно вијеће, затворили све вјећнике, а вјећника Русија, или што се бранио или што им је био понајомраженији, убили су на мртво. Једанак су заузеле пошту и телеграф, те је савезно вијеће у Берну тек иза два дана дознало што се чини. Из Берна су одмах послали баталон војске под пуковником Кипшцијем, да збаци побуњеничко вијеће и да узме владу у своје руке, док се не би изабрала нова законита влада.

Од куд у Швајцарској буна, запитаће се сваки који зна, да нема краја на свијету, гдје би грађанска слобода била тако неограничена и толико ујемчена, као у Швајцарској.

То је у племену, у крви, а крви не промијени ни најслободнији устав. Тесинци су Италијани по они стари Итилијани, којима је стало само до племенске особине, а не маре много за велике заједнице, у вишу државну и просвјетну корист. Њихова крв као да је врелија од њихових француских и немачких савезника. Они су осветљивци и злопамтила. Има неких 50 година како се у Тесину отимају о власт двије „начелне“ странке: либерали и клерикали или, како се тамо зову, прекогорци (ултрамонтани). 1839 надвладаше либерали при кантонским изборима. Владали су све до 1877, кад их оборише клерикари, који су и лани добили вишину и остали на влади. Надгласани либерали, који су и прије двије године дизали буну те је послат Борел са једном четом да их умири, не могаху подијети превласти својих противника, ни још за годину дана не саху промјену устава. Кад кантонска влада не хтједе пристати на то, зајернише се либерали да отму силном што не могаху милом, прегнуше и учинише. Но им неће бити дуговјечно. Савезна влада их је већ расштерала са управе. Инак могу постићи један успјех; промјену кантонског устава. Но што је боље, кад остаје иста крв и памет.

ДОПИСИ.

— Јужна Словјенска мисао. —

Сплет, 9 септембра. — Гдашње на и туђе новине донијеше дуге и широке извје-

— Па оно расте, било мушко било женско, ка остало чељаде. За такво се још вели: „сјеновито је“ — па чим ударе велика времена, а оно се умртви тијелом, па неких пута отиде му дух с осталијем здувама. Ови, који су с ове стране мора, скупе се заједно и стари и млади и мушки и женски, па и животиње здувају, ка коњ, во, пас, кокош и друге, с њима заједно се удруже; а с оне стране мора што је сјеновитије људи и животиња удруже се, па крену против овијех нашијех и побију се. Кад се побију, ми њих не видимо, по видимо то као вјетар, ће носи прашину у вртлог и речемо: „дига се вјетар у коловрта“ а оно није душе ми ништа друго по здуче, па не оне људи кажеват, да се младеж не плаши.

— Око шта се највише бију? — принципта је један синовац.

— Ма највише око багаша. Једне године се побиле на Мајсторе. Нашијема се били сви некупци, па и Иво Шаранов с Б. за којег је бит достина причати, и једна ђевојка из Зете и још један пас, који су били тројица бољи но други, али им не бјеше приснио најбољи друг — Махмуд паша, који је мношину замијенио, те „прекоморци“ отели „нашијема“ све, па и багаш, и већ се вратили, и почели укрцавати, а утоне присније Махмуд паша, па кад чује што је било,

штаје о Качићевој прослави. Али ти разни извјештаји у којему се разликују а то бива за то што свако хоће да ствар преврне на своју и да наврати воду на свој млин.

Зато кад би ко хтио изнијети у нашијем новинама чисту и праву истину, напаше би се у великој неприлици, јер би господи уредници и против својој вољи морали више тога прекрижити и дописнику свечано изјавити по прилици ово: ваи је извјештај истинит и ми ћемо га штампати али у цијелости не можемо, јер... јер се не слаже с нашијем програмом.

Тако бива увијек у земљама, гдје се новине баве само провинцијалнијем стварима а немају јасније, опширније видика. Такве новине не служе народној ствари, већ оној или оној странци.

„Глас Црногорца“ у многијем пригодама показао је да знаде просудити ствари с вишег гледишта, и погодити прави циљ народнијех тежња, те ево зашто ми ове редке њему шаљемо да их штампа.

У овом чланку Качићева прослава спомиње се само за то што је дала повода овим мислима.

Састала се тројица. — Петар, Павло и Тодор. Петар је фратар, Павло трговац а Тодор је правник. Хоћеш, нећеш кад су тројица заједно ваља о нечему говорити а о чему да говоре већ о будућности свога народа, о „слози“.

То захтјева кршћанска љубав па ето ти их да се баш сложе.

Петар започе овако: „Ја сам Хрват. — Хрвати живе у Хрватској, Далмацији, Славонији, Босни, Херцеговини, Истри и Крањској. Ово је хрватска држава, овдје ће се оживотворити хрватско државно право.“

Павло одговори овако: „Ја сам Србин. — Срби живе у Хрватској, Далмацији, Славонији, Босни, Херцеговини, Истри и Крањској. И ово су српске земље које ће припадати Великој Србији, јер њима без Српства нема будућности.“

Тодоре, Тодоре! Сад је на тебе ред. Говори се о слози а његови се другови баш добро слажу. Еј, ако он ову двојицу сложи (ваља знати да су то Словени), дочепаће се раја небескога. Али Тодор је млад, Тодор је правник, Тодор мисли да је све могуће на свијету, те позвавши у помоћ Демостена и Кикерона одане овако:

„Ти, Петре, велиш да си Хрват, Павло вели да је Србин; а ја? Ја сам толико Србин колико Хрват. — Вама се то чини немогуће али је баш тако. Пазите што ћу вам сада казати. Хрвати и Срби један су народ. Хоћете ли доказа? Ево их. — Умови који су се бавили питањем народности доказаше да су битни моменти у питању народности је з и к, о б и ч а ј и и народна pjesma, а да су само узгредни моменти у питању народности, и ј е р а и п о в ј е с т. И доста њихова је тврђа петипита. Језик, обичаји и народна pjesma јесу оно, што народ сам по свом унутарњем нагону, по својој рођеној ћуди ствара и развија, дочим вјера и повјест јесу такви чини у којима не одлучује много сам народ, већ вањски одношаји и вањске прилике. Тако се управо код нас догодило. Ми јужни Словјени направи смо се на непринтуту гдје су се бориле двије противне силе, Византија и Рим. Један дио тога народа пристао уз Византију, а други уз Рим и тако се оди-

сегне за једну букву, некубе је и потрчи за прекоморцима, који се бјеху већ увезли и одмакли од обале, па јурне оном буквом за њима и погоди у сред лађе, те сви понадају у море, и отме им баган... А Иво Шаранов је често долазио на Цетиње па су га питали: што ти се чини, Иво, оће ли бити рода ове године? Ако им нијесу били отели прекоморци баган, одговарао је: „Биће рода!“ — а у противном случају: „Чини ми се, слаб ће бити род ове године.“

— А бијули се оружјем, чим ли? — уштане је.

— Ко што има, онијем се и бије, а најбоље могу убити један другог онијем осјетком, што испане испод сјекире, кад човек дрва цијена. Али нико не може убити ка и плетеницом неудата ђевојка, којој је око седамнаест година, кога она дофати, мучно ће скакулати. А може нешто боље но други и крвава јалова убити.

— Па бију ли се добро и могу ли се замијенити? упита је Иван.

— Ка бију у зо час; а не бију се они манито као људи, но се теке само тичу и у то им је тичање бој, па ако такне који прекоморац нашега, а не нажене се који наш, да га замијени, ето тај је трепио; по они стављају и рокове док се може замијенити, па ако се до рока замијени, остаће жив, али сакат у они дио тијела, у

„грала жалосна трагедија, која је све више, одтуђила два племена једнога народа. Али та трагедија, која нас је раздвојила, није се одиграла нашоом вољом већ су је вањски одношаји изабрали. по ти вањски одношаји, те вањске прилике нијесу биле кадре одузети томе народу најзначајније његове црте, његов језик, његове обичаје и његову народну pjesmu. Те ја, мој Петре и Павле, док постоје овакове, везе, док Срби и Хрвати имају заједнички језик, обичаје и Марка Краљевића, морам уствјерити, ма било у нашем друштву ма било и на крај свијета да су Срби и Хрвати један једини народ. А кад су такве везе, како ти, Петре можеш казати да си само „Хрват а ти, Павле, да си само Србин. Не, ви сте на кривом путу. Ви морате бити чланови једнога народа, једне народности. Хрват и Србин то су племенска имена али народност је једна. То су моја начела. докажете ми противно и ја ћу умукнути.“

Оне вечери Тодор је био добре среће па се извршило дјело кршћанске љубави. Петар и Павло се некако сложили па да се ово ново пријатељство запечати, тробало је братинство, требало је овог нашег црног далматинског вина. И одоше у крму и пише братинство. Кумовао је наш Тодор те у свечаном говору — као кум — подигао је чашу да наздрави народној pjesми у којој је братинство ошјевао.

Овако је говорио: „Петре и Павле, браћо моја! У вјечитој борби, коју наш народ води против источне па и против западне немани, све је пропало, све се изродило. Туђинство покварило нам језик, обичаје, вјеру и словјенску ћуд. Вјекови ропства угашили су нама спомен некадашње славе и слободе. Све је пропало, све се изродило — али једно није. Остала је народна pjesma, чиста и непоковарена. Тужна и тужноме народу у данима ропства; весела у обиљежској задрзи или код домаћег огњишта; јак и величанствена на бојним пољанима гдје се јунаци славе а издајнице проклињу. Туђинство покварило све ал гениј народне pjesме одолио је вјековима. Па и ако је јужно словјенско царство давно минуло и ако се распала велика Душанова држава, и ако смо ми јужни Словјени Срби и Хрвати, раздвојени и раздијепани, једне нас нити вежу, вежу за све вјекове. Те су нити јаче од свих туђинскијех окова који стежу јужно словјенску мисао а јужно словјенско јединство а те су нити — народне pjesме.“

„Те pjesме вјекови су градили а по кољења у њима сачувале своју повјест, своју неумрлост. Марко Краљевић нас веже, он ће нас покретити и побратити. Ето у ту pjesму, у тај чаробни живи извор заједно се око фре Андрије Качића нашега прор...“

Пао! Заборавимо на Петра, Павла и Тодора и пустимо их да иду спавати јер већ зора пуца — биће дана, а сврнимо се духом у други крај. Ту је пред нама кин из мједи. Народ подигао споменик своме пророку. Слава Андрији Качићу!

Много је било говорника, заступника, попова, фратара, ђака и људи сваког кроја, сваке ћуди при открићу Качићева споменика али нико, баш нико није казао шта је пророк Качић.

Мене ипак допала срећа у маленом кругу, при скромном столу слушати старца

који је био обрађен; ако се не замијени, тршаје.

— А били га могао ко други замијенити до он сам? — настави Иван. — Па би који драго од друштва му; а ту је скоро причао И. Н. из Б. да му се био отац разболио, па кад га је запитио, је ли му што лакше, рече: не, синко, по још до неколико дана па тршајем! — Те га он испита, а он му каже, како је сјеновит, да су га обрлили и ако га ко не замијени до неколико дана, трсиће.

Те они га пита, а онај му одговара: — Бих ли те могао ја замијенити, тата? — Би, синко, тако ми Бога, но пијеси тога срца. — Јесам, тата, но не научи како ћу! — Отади пошто мркне у планину Ј. под П. и стани за они крш у ждријело, а по ономе долу испод тебе ћераће се волови, па ће кренут ка ће преко ждријела; ја ћу бити плав и све ћу се боролити, а за мном ће бити један велики црни во, то је мој непријатељ, па кад нађеземо покрај тебе, мож ме осветити.

— А смијем ли носити оружје и њим те светити, чим ли? — Смијеш, како не, али не треба да пуцаш. по само да боком такнеш, па си ме осветио! —

Те он отиде потпу без мјесеца и дође прије поноћи онамо и запане.

који ме занео. Тај старац није учио по великим школама, али је много читао, много путовао и по Хрватској, Србији, Бугарској, Црној Гори па и по туђини.

Радо смо га гледали у нашем колу јер је био уман човек, шаљивчина па поште на дупи. Кад један из друштва завикао „слава Миловану, пророку јужних словена“, онај старац устане, дохвати чашу и у очима засја му блијесак старе младости.

Сви умукосмо а он проговори:

„Браћо, ја нијесам учио у књигама па за то не знам мудро говорити, али сам много тога проживио па ћу овако понашћу казати што мислим.“

„Шта је Качић Миошић? Зашто народ њему подиже споменик? Која се тајна сила крије у његовим pjesмама?“

„Ево вам Качића Миошића! Качић Миошић је син народа; Качић Миошић је pjesник, Качић Миошић је пророк.“

„Син народа схваћа народ а народ схваћа њега; зато је његова pjesma народна pjesma, за то ту pjesму народ гоји и чува, за то је та pjesma неумрла.“

„Качић Миошић је pjesник а какав pjesник! Ево што ја у том погледу о њему мислим. Качић се појавио у народу баш онда кад је дубровачка књижевност била већ допрла до врхунца свога развитка, те нема сумње, да је Качић, изобразив „човјек“ познавао веома добро дубровачку књижевност. Па ипак шта ради тај човјек? Зашто не иде кораком дубровачке књижевности? Зашто не наставља дјело дубровачких великана? Која је нова мисао зајела у његовој глави? Доиста јака и силна мисао. Иде у народ и у народу, у његовој pjesми, у његовим јунацима налази извора, налази темеља својој pjesми. Ево вам pjesника.“

„Браћо! Дајте ми човјека, који ће данас на књижевном пољу урадити оно што је Качић Миошић урадио и наша књижевност неће бити крпарија туђег мишљења и туђе културе. Дајте ми пак мужа који ће на политичком пољу урадити оно што је Качић Миошић урадио на књижевном, и питање о сједињену Балканских словјена биће ријешено.“

„Качић Миошић је пророк. Да, пророк јер је већ давно схватио оно што наша генерација не схваћа. јер је пред 200 год. (?) прорековао сједињење Балканских словјена.“

„Отворите, браћо, његову pjesмарицу! Ту су отјевани јунаци наши, а Качић не гледа јесули то јунаци ове или оне вјере, или припадају овој или оној држави. Он зна само ово да су то јунаци, потомци њихових дијелати ће исту судбину, исту будућност.“

Дуго је старац говорио ал сам његове ријечи заборавио, ну још памтим да је на концу рекао ово:

„Браћо, слободно вам било штовати и славити све наше великане, који народу добра чине; слободно вам било припадати овој или оној странци, али не заборавајте, да на Балкану живе народ, јак и силан некада; не заборавите да је тај народ раздвојен по туђој вољи уз ону невољну девизу „divide et impera“; не заборавите да сте ви честица тога народа и да је ваша дужност тај народ ујединити, ослободити, спасти.“

„Браћо, оvdје, кад славио pjesника свих јужних словјена, мачио се локалних и провинцијалних препирака, мачио се вјерских и партијских пресуда, па нека

Кад око поноћи стане се проламати планина од јеке и рике волова, падегу два најпрва, двије силе, било је у њих по триста ока, први плав, а други црни.

Чим падегу, скочи онај иза крша, па му се мало учини једном по три пута боком фронтити у вола, па неста и плавог и црног и свијех волова, но остане он сам. Те он крени кући и дођи испред зоре дома, кад ли му отац жив и оздравио. —

— Ада претварају ли им се сјенови у што још? —

— Претварају у коју му драго животињу или тицу, ма највише у неке ка голуб бијеле тиге, па оне лете звијучући, а — веле — највише се бију на обали морекој и по великим алугама, а ријетко по пољима и великим равнинама.

— А што буде с тијелом, кад сјено оде? —

— Остане укочено као и поправ тијело без духа, као свако мртво тијело. Ево ћу — а нећеш вјеровати — причат, што сам својијем очима виђела: Бјесом издигли у катун, у Ј. Бјеше он (муж јој), ја и оно троје мушке бечице, а с нама бјеше Радуле пристав ни из Рудина — он сјеновит, ма ми за то не знали; кад једну вече удрило као овијех дана вријеме — пстиви Боже! — посаше вода дрвље и

на нашем обзору засија јаснији, ведрији, опширнији идеал: Балкан Балканским народима!

Тако је старина говорио у маленом друштву; није га слушало мудро опћинство, већ пријатељи који се његових ријечи сјећају.

На јавним плакатима, на јавним скуповима друштва је се говорило, а бјеж и грдна клетво рода, бјежи, јер се завјет није испунио. Прослава Качићева споменика није била вриједна свечаност, јер је на ту свечаност било позвано само једно племе, Хрватско племе, а Српско племе не.

А јели ово добро дошло Хрватској идеји? Не, то је добро дошло онима који се боје нас, онима који су наши непријатељи.

Паитите, Хрвати и Срби, наши се непријатељи не боје ни Хрватске идеје ни Српске идеје; они се боје већег горостаса и тај је горостас — сједињени балкански Словјени.

То је вјечно страшило нашим непријатељима од запада, јер они добро знаду да кад се оживотвори она велика мисао — којој је Качић пророк — балкански Словјени неће више бити туђи робови већ међу јевропским народима народ. — Не хван, већ горостас! —

Лав Јоранидирић Борјански.

Подгорица, 1 септембра. — Бавећи се од дуже времена у новоподигнутој Мрко-пој Вароши, имао сам прилику видјети једну црквену свечаност назад неколико дана, под Љубовићем на Чепурке, гдје је била у прастара времена православна црква Пепенија Пресвете Богородице, коју су Турци, за времена Господара Владике Данила Петровића, до основа разорили да плају фанатичну злобу и превлас над јесеним хришћанима у Подгорицу.

Док је црква стојала, народ православни копао се пред св: Госпофом, гдје има сада своје велико старо гробниште, међу којим се виде развалине исте цркве. Кад у домаћи турци извршили то богомреко јело, прићерали су мучену рају, народ рипшански, да се моле Богу изван Подгорице, гдје се при Горици сада налази православна црква Св. Великог мученика Георгија. И ову су цркву у више пута махали турци плачкали и опустошили, да и принудили рају на измјену православне вере. Велики хришћанско триљење и пламњава љубав према Богу одржала је побједу над самовољом домаћих турака, те се православни народ помоћу јуначке борбе витешкога Господара, на свагда од зулума слободио, те је засијало сунце слободе српске, те све ове покрајине уживају благодати културног и просвећеног живота.

Народна жеља вазда је била, да се на оборена црква опет подигне на Чепурке, а је исту овдашњи добродошник Митар Мијатов Милићковић и остварио изјавивши јавно жељу, да осовме трошку подигне ову цркву на Чепурке. Исти Митар Мијатов обратио се на Цетиње Господину Митрополиту Митрофану за допуштење и благослов. Пресвештени Митрополит дозволио му је грађење нове цркве и благословио његово хришћанско дјело, те је ктитор на ње мјеста позвао свенитенство, чиновници и грађанство, да се по обредима јав славно цркве благослови темељни имен, које је свечанијем начином учињено.

мење, кад таман у лијегање пристав адуде — пренемога се... умрије ли... умрије, Бога ми! — те: што му би?... тамо, те овамо, те дозови снахију ада и кажи му све; кад он каже: Може бити, да је сјеновит, а ево емо знати је ли: Обрнимо му главу, кад су му ноге, па ћу ја до сјутра зати јели сјеновит! — Те ми збиља и чини тако. Брајо Раде отиде копоби, оја му бјеше мало подаље спрема наје, те опет брзо дође. Сједимо, гри-мо се око добре ватре, кад око по-офи ето му код нога ка голуб бијела пчица, ми да је уфатимо, а ње не-гани; те снахија Раде рече, да му чет обрнемо главу куд су му ноге, а ми обрни. Кад она типа — фук — ему посред уста, а он оживље и кочи на обије ноге. А и приђе ми јеше неко причао, да сјен улази низ до.

— Па, питате ли га што? — Иван поново упита. — Питамо ја. — Он сједе, те га поче питати брајо Раде, а он, те ја, а он нигда да каже, те још те на све жле јаде кака: ко-коко их је било, ће су се почели бити, јдије су се погонили и како је један екот од „нашијех“ под једном сухо-ом крушом више седа Лине изва-но око једноме Чивуту од „њиховијех“.

— А за то не оћаше кажевати, то му је било? —

Митар Мијатов, по народњем обичају донио је био разпо пиће, иза овога св-чина напије у славу Божју и здравље сре-тно владајућег Господара-ослободиоца Кња-за Николе. Том приликом окружни капетан Ги. Јован Лазовић нашо је здравицу овим ријечима: Прије цетнаест година у овој равници, као прастарој нашој дједовини на црквама и манастирима вила се црна копрена туге и жалости пабеног народа зецког. А данас, у име свемогућег Бога, а у здравље Витешкога Господара-ослободио-ца Књаза Николе, огријало је све покрајине овдашње сунце слободе српске, као за времена славнијех Неманића, кад се је Зета својијем именом поносила. У то име напијам своје Витешком Господару Књазу Николи! Боже дај да се све његове очинске жеље у дјело приведу, те да цео српски народ огрије сунце праве слободе.

На овој здравици Гна. Лазовића уку-ни народ клицао је: Живио Књаз! Живио! Послије ове свечаности народ се је вратио е пунијем задовољством кућама.

Б. З...н

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 7 септембра.

(Из Двора.) У недјељу, 2 септембра на 7 часова у вече, био је објед у Свијетлом Двору, у почаст Г. марки-за и Гђе маркизе Вјанки Лавања ди Кастелбјанко.

учинио се посмртни полугодишњи по-мен, 4 септембра, у цркви цетињског намастира. Заупокојну литургију и па-растос служио је Високопреосвештени Митрополит Митрофан са цетињским свештенством У скупшеној побожности испунали су божје слово: Њихова Височанства, Књаз и Књагиња, Њихо-ве Свјетлости: Књаз Нашљедник, Књаз Петар А. Карађорђевић и Кнегињице Јелена и Ана, и Госпођа Стане. По свршеном светом обреду поћаше туж-ни Родитељи, сјетан Брат и Војно, плачне Сестре и Баба, к вјечној кући миле покојнице, окићеној цвијећем и вијенцима, те јој припијеше најмилије жртве, своје болеће сузе и топле мо-литве за спасење душе јој.

Овом приликом јављамо да је од скоро, над гроб вима нашег Владалач-ког Дома, чело олтара намастирске цркве, подигнута лијена грађевина од ступова и сводова. Том је сјетном грађевином онај крај наше пријестони-це много украшен.

(Глаголица у нашој католичкој цркви) Читамо у бечкој „Новој Сл. Преси“ од 10 септембра:

„Допуњујући свој пзвјештај од не-дјеле о словенској литургији, јављамо да

се питање о постављању старословен-ског језика у литургији барске праби-скупије коначно тако ријешило, да су Ћиријеска слова сасвим напуштена те да ће се словенски мисал штампати глаголскијем словима.“

Ми тај глас „Нове Сл. Пресе“ можемо само потврдити.

(Извезли су се) до Подгорице, у ериједу у јутру, Г. маркиз и Гђа мар-киза Вјанки Лав. ди Кастелбјанко и Г. г. А. Жерар и П. Д. Вурцел.

УМЈЕТНОТ.

Предићеве престолне иконе у Старом Бечју.

(Види бр. 35 „Гл. Црног“)

Зачеће Богородице.

Послије св. Ђорђа, с лијеве стране двери, насликана је икона престолне мајке божје која представља „зачатије богороди-це“, израђено по мотиву Мурилове мајке у Париском Лувру. Мајка божја стоји на облаку, десном ногом ослоњена је о поду-мјесец, а обучена је у хаљину зеленкасте свиле и заогрнута угаситим као крв црве-ним плаштом од скерлета, који је у крајне боре убран. Слика је ова од ванредног утиска и естетичног дјелства; енергија то-нова опомиње те на живе и пламтеће боје некадање шпанске школе.

Илузија је тако потпуна, да заборавиш да гледиш имитат боје и тканине бо-горичина одјела, већ мислиш е је она у праву свилу, чисто злато и руком откану црвену кадифу одјевена. Умјетник освојен чувством побожности, мислио је да ће одати најдостојнију част и славу мајци божјој, ако је као царицу неба одјене у раскошено одјело. Па кад је већ узимао туђ мотив за православну икону, зашто бар у њу није улио и онај дух и онај из-раз какав је у оригиналу; те би тако ближе био цијели, а не би је морао тра-жити у спољнем ефекту а на штету саме идеје.

Мурилова мајка божја прострујена је обожавањем оца небесног. Она се сасвим предаје својој судбини — вољи божјој; а као дјевојка, која осјећа чедо под појасом — она се тог свог стајања још и стиди.

Овај посљедњи, психолошки моменат изражен је нарочито у нашим иконама богородичног зачећа, и одговара оним на-китним пријевима православне цркве, „пре-чиста, преславна, преблагословена: влади-чица и приснодјева Марија.“

И разјало, који је до недељет разних богородича сликао; и Гвидо Рени и Мури-ло и остали умјетници, који су гледали да што вјерније изразе све божанске врлине и њежне осјећаје матринска срца, обла-чили су своје царице небеске у просто рухо какво њиховом величанству и свети-њи доликује. Копрена од свиденог газира, фризура „à la Natalie“, и театрална пози-тура Предићеве мајке божје, никако не одговара ни озбиљности иконе, ни досто-јанству мјеста ни побожном расположењу њезине душе, који је умјетник хтио у сли-ци да исекаже.

Умјетник и ако се може у неколико емалицовати од уобичајеног начина и укуса при сликању икона; али тако дале-

ле — као да му неко доказа“ — наста-ви: — у старо доба били су огњени змајеви као што је био Змај Огњени Вук; па су били крилати као што је био Реља Крилатовић, а то нити су били змајеви ни крилати по здуде, са-мо су имали вишу силу и нешто осо-битије по други. —

То изговор, други кокоти запоја-ше, а ми уз ватру поснасмо. —

Тијем Р. заврши о здудума, на опет поче Ивану приговарат за лијечене од учина. Ивану бијаше већ досадила причањем, почем бјеше онако слаб, па је намргођен запита:

— Ма који су то лекови од учи-на и што се то збори кад лијечити, кажи нам, па ако буде добро, знаћемо те „докторшом“. — Ма ти си се ка-да почео подруговати, а вјере ми — на кога сам досада метала руке, није му било лоше.

Ваш то говораше, а преко врата мјештани: Помага Бог! помага Бог!... дошли да виде Ивана... напуни их се пу-на кућа. Још испред куће бјеху чули што Р-а збори, па чим сједоше, удри-ше у смијех и подругу с Р-ом. А зна-ваше, како их је виђела, какву ће пјесму чути, па бјеше устала на поге и чим почеше „пјесму“, општири преко врата и тако се Иван ослободи лије-чења од учина.

Иван Шивић.

ко тјерати либерализам, држим да је за нашу православну цркву врло опасно. Хоће ли икона у простом Србину будити побож-ност, хоће ли му улијевати утјехе и давати ону кријеност, коју од ње као заступнице оне светости, коју преставља — ишчеку-је? Ја врло сумњам.

Тајна вечера.

Изнад царских двери, у обичној ве-личини каква је за ту икону већ ограниченим простором одмјерена, насликана је тајна вечера, која се животом, радњом и умјет-нички изведеним освјетљењем слободно може такмачити се најбољим дјелима новије, свјетске умјетности у тој врсти.

Боје су тако њежне, типови тако вјерни а полу мрак тако чаробан, да ти чисто у души одјокују звуци оног тужног расположења, када је Христос апостоли а изустио кобну ријеч: „Ја вам кажем, један ће ме од вас проказати.“ — Гробна, света тишина морала је наступити кад је међу ученике цео гром из уста обожавањем учи-теља, који је могао и посумњати у њихо-ву вјеру оданост. Па као што се од чуда пренеражен човек буд и полако к себи долази, тако ти се чини, као да и апосто-ли шапатом једно друго питају: Бога ти! чу ли шта тај рече? — Тек кад се осво-јестише наста међу њима живљи разговор и искрено правдање.

Ја сам мало, сувише мало видио сли-карских галерија, да бих о тој компози-цији могао пресудно рећи: је ли копија или је сасвим самосталан посао. Али ако је самосталан оригинал, о чему ја никако не сумњам, онда је та слика ремек свеко-лике Предићеве вјештине, која ће му име на далеко проијетити. Како је „тајна вече-ра“, од велике естетичке приједности о којој би се доста писати дало, као и о Хрис-товој слици до ње, то Предић не би ништа боље учинио, већ кад би своје картоне усту-пио „Матици Српској“, да их проучити могу и они људи, који нијесу имали при-лике да виде његове слике у Ст. Бечју. Но како сам рад, ако Бог ладе, и о Тај-ној вечери и Христовој икони опширније писати кад цео иконостаас готов буде, то ћу их за сада оставити, а прелазим на.

Св. Јована претечеу.

У осредњој, животној величини стоји пред тобом страшног изгледа човек, кога је обузела коса и Срада, црна као ноћ. Лица озбиљна, погледа мрка, подигао дес-ницу у вис на претом пријети, а из уста као да чујеш, како му грме ријечи: „Покајте се! Јер се приближује царство небесно.“

Па да би му и спољашност била вјеран израз строгости и пустињачког испосништва, заодјео га сликар сурим пла-штом камиљине кострети; а бедра и груди покрио му овчијим руном, које се од врата свечева посуватило на налиције, те висе као учињена кожа.

Слика је ова умјетничко дјело од неодољивог утиска.

Пластичније једва да се даде каракте-рисати вјерски фанатизам окорелог ревните-ља морала, који се с гнушањем повлачи из покварености свјетске, те се хвата пустиње да онајан од сунца, босоног, газе по уси-јаном пијеску, да гладује али — да народ одвраћа од гријеха.

Израз је тако импозантан, колорит тако удешен према замисли композиције, да пажња гледаоца везана за главну слику, нема каде ни да се бави о стафажама, које су, разумије се, исто тако марљиво израђене, као што је и ваздушна перспек-тива тропског предјела најтачније изведена.

Но можда би се у свом православљу, осјетљивији посматрач и нехотице запи-тао: е да ли је баш нужна била онолика патетичност у свецу, треба најглавнија осо-бина, бар у опште, треба да је благод; и чија уздигнута рука ваља прије да опомиње него да пријети. Јер Србин, коме је св. Јован најнароднији светитељ, коме се он као и Богом заклиње, научио је да му икона улијева поштовање а не страх. Није главна цијелу природу само вјерно копирати, већ је треба идеализати; и ако игдје, а оно бар код икона ваља да влада начело: „Edele Einfalt und stille Grösse.“

Но замисли ове композиције постаће посматрачу тек онда јасна, када буде про-никао у узорне побуде, које су умјетника руководити могле, да овој слици даде такав израз какав је, а не дружичи. На умјетника као пјесника, утичу све прилике силније него на остале обичне људе; а као родо-љуба, који живо прати све што се у жи-воту његовог народа доиђа, свака пријатна појава у стању је, да га до највећег сте-пена одушеви; као што ће опет непријат-на да га потресе и ствара у њему најцрње представе.

Кад узмемо у обзир нашу политичну поцијенаност, неслогу и мржњу, која нас сатира; кад помислимо на поквареност и пропадање нашег народа, онда у Пред-ићевом св. Јовану видимо оличен протест, племенити гњев и узбуњено боље чувство умјетничко, који е болан у души, у два-најестом часу, пред рубом пропасти своје народу довикује: стој!

Но као што је св. Јован представљен ка средовјечан, свјанан човек, у чијем тјелесном склопу и изразу лица почива

кријенка воља и одлучност, тако у икону до њега, у

Св. Николи видимо у свему диаментралну противност. Као прва и бијела боја, као двије супротне жиге, што свака за се даје други глас; као мрак и свјетлост, тако се разликују ови сведи један од другог.

Св. Јован млад, Св. Никола старац, која зуба нема. Онај космат и црн, овај ријетке и као овца сиједи косе. Онај на врхунцу своје тјелесне и душевне снаге; овај се погнуо под теретом старости и одежде, чисто му и рука дрхће, којом је подигао крст, да благосиља свијет.

Лице је у св. Јована натуншено као љетње небо о илијинским врућинама, кад зацрпи обзор, а из мрких облачина потмуло затугњи. С лица св. Николе сија блага добробудност оне божје душе, која ти ништа није у стању да одрече; на крај све старости, све слабости, у глухо доба, по вјетру, по зими, кад га који страдањик молитвом позове, хити да га од биједи избави.

Св. Никола је најреалијни производ Предићеве кичице, чија збрчкана кожа на врату и од слабости набрекле жиле на рукама показују чисто фотографску, природну вјерност. Свечева глава и ако у нечем подсећа на руске мотиве, по типичној љепоти спада, без сумње, међу најљепше главе што их у нашој сликарској вјештини имамо.

Кад бацим завршни поглед на доса, даље бечејске радове Предићеве, то из свега што сам у њима примјетио, излази: да је Предић веома даровит уметник, који ће свом народу на дилу служити.

По колориту и техничкој изради, он је преставник реалистичког правца; и ако се онаја да баш примјетно идеализму нагиње. Слике су му пуне живота; боје снажне; израз ванредан. Полажући много на ефект ове кадрад, њему за дубав да подчини и саму идеју. Неке слике као да немају онај свјетлики тин са обичним, преображеним изразом; већ су обични људи, код којих је тијело марљивије израђено него дух.

Српска, старобечејска црква, биће дуго времена станица свију, уметничку одушевљених људи, који у љепоти налазе права уживања; а Српство ће од кољена на кољено с поносом спомињати име свага духовитог уметника: Уроша Предића! У Турском Бечеју, 16 августа 1890.

Мита Калић.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Немањиниц блага.) „Дневни лист“ доноси ниже редове по нарочитој молби потписаног, који прима сваку одговорност за ово, што је написао; ево шта отац Висарион прича: „Године 1882. нашао сам 2 казана блага у манастиру Хилендару, што су га оставили Неманићи у случају, ако би српски светогорски манастири изгорели или дошли до друге какве пропасти, као што су данас дошли до тога, да се ово благо употреби на њих, да се поправе и обнове. Ја, који сам ово благо нашао, нијесам смио казати калуђерима бугарским, бојећи се, да га не би упропастили, већ се ријеших и доћох у Србију, да тражим Србина патријоту, који ће поћи са мном у манастир Хилендар, да види како су порушени манастири Св. Василије и Хилендар, и ту би му казао, гдје се налазе 2 казана које су оставили Неманићи. Обраћао сам се свуда и на многа висока лица и нико ми није вјеровао, да је ово истина. Ево има 6 година, како тражим човека, добра србина, да о мом трошку пође са мном у Свету Гору у манастир Хилендар, да очима види, па да може увјерити о томе она лица, која ја нијесам могао увјерити, па онда да се извади царски ферман и да се ово благо подигне и ови српски манастири обнове. Овакве Србе нијесам могао наћи; а тражећи их пуних 6 година потроших 700 дуката, све у жељи, да помогнем манастиру Хилендару. Видећи да нема другог средства, ријеших се, да ово доставим српском народу до знања, те да сваки Србин знаде, гдје је Неманића благо, које се затворено налази у манастиру Хилендару. У великој цркви, више гроба св. Симеуна, видјех једнога изображена анђела. Више тога анђела узидан је први казан; врата су од казана на крову црквеноме; на вратима је плоча од камена, закована гвозденим пинама и заливена оловом. Ову плочу покрива оловом. На олову, гдје се плоча налази, урезана су ова слова: „з р и“. Други је казан с лијеве стране према гробу св. Симеуна, више иконе св. Теодора и св. Митрија. Кад дођем до иконе, погледај горе у висину и видјех једнога изображена анђела. Више анђела је казан са благом узидан; врата су на крову од цркве. — Ово јављам српскоме народу, пошто су и ова мјеста, гдје је благо скривено, дошле до репарације, те ће се бла-

го пронаћи и калуђери бугарски упропастити га, а наши манастири остати порушени и развањени. Мене су калуђери бугарски истјерали из манастира Хилендара, а други српски брат не зна за ово благо, за то сам морао ово народу доставити до знања. — Висарион калуђер манастира Хилендара.“

(Прочитајте. Не јеђите много краставаца и немојте пити воде за њима.)

И у нашој земљи на много мјеста саде се краставици и употребљују за јело и то више пута без икакве припреме, само их огули, те мало посолити и тако их прогутати. Да такво јело има више пута врло рђавих посљедица то љекари знаду боље него ми, али и ми знамо о томе доста, те ћемо привести један примјер за поуку нашем народу.

Пријед два мјесеца догодио се у Ваљеву (у Висни) овакав догађај: Један стражмајстор са својим ђететом од три године најио се добро краставаца, па се за њима добро воде нанио. Није прошло него неколико ура, па су се опазили на њему знакови страшне болести и грчева у трбуху од чега је исти дан умро. Мало доцније опазиле се знакови такве исте болести и на дијете. Дијете буде одма пренесено у болницу, али није помогло ништа, него је и оно сјутра дан умрло. Ово је обратило на себе пажњу, те је издата наредба да распараји стражмаштра и љекари су наили да болест постала од краставаца (неке врсте кодере.)

Због овога препоручује се да се краставици много не једу; а ако их човек мора јести нека једе мало и нека их не једе онако не приправљене, или како се рече пријесне а такође нека се за њима не пије вода.

Тако исто немојте јести много диње и пинупа јер и оно много пута садржи у себе, као што тврде многи љекари, погубељне бакције, које врло рђаво упливину на човјеков организам.

„Валовац.“

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

БАЈО ПИВЉАНИН
драма у пет чинова.

Изашла је данас из државне штампарије и предата је у књиговезницу, те од данас, до осам дана биће и са повозом готова; но почем није било довољног броја претплатника, чак ни толико, колико би се штампарија могла издати, то у одавама све моје: другове, пријатеље, знајте и у опште љубитеље српско-хрватске књије, да би се свијески заузели око распрострања ове књије, о којој, као о свом дјелу, не могу више рећи, него је речено у 25-ом броју овог листа, од ов. год.

Књија је изијела управо дванаест штампаних табакана на осмнини; цијена јој је један фиорин и двадесет новчића или два и по динара. Књија се налазе поштом, али само онда пошто се новац пошље. За то се умољавају сви они који би жељели ову књију: да пошљу готов новац, да означе мјесто пребивања и и тоњу пошту.

Умољавају се сва славна уредништва српских и хрватских листова, да би овај оглас у својим органима пренечатали у цијелости.

Цетиње, 7 Септембра 1890.

Видак Отовић,
учитељ.

ОБЈАВА.

Констатовало се, да је имање овдашњег трговца Вука Јокичина Мартиновића презадужено.

Због тога је ријешено да се на јавном ауканту прода његово имање, које се састоји из двије куће које се налазе у овој вароши.

Вина кућа Вука Јокичина Мартиновића која је на главној улици на доњи бој има велики и пространи дућан са магазином и складан ходник; на горњи бој, има четири камаре т. ј. с лица двије а озада двије, а на најгорњи бој т. ј. под кров двије камарице, доста простране и зидом ограђене, банчу а у њој бунар, кужину тичући се куће и штаду за два коња, изашла је до данас на цијену од ф. 7,900.

Мала кућа исто у главној улици између кућа Пеја Новакана Команина, дугачка 3 метра и 86 центиметара.

На доњем боју има дућан с магазином; на горњи бој има с лица једну камару више дућана а другу више магазина;

позади куће има кужину и тезу за дрва изашла је до данас на цијену од фиор. 918. —

На предлог потписате Управе славни В. Суд број 1795. од 24. Јула ов. год. изводио је одредит рок за продају речених кућа 15. Септембра ове године.

Сви они, који би жељели ма коју од речених кућа купит имају се лично или писмено до одређеног дана пријавити којег ће се дана уступит оном који највишу цијену понуди.

Број 307.

Цетиње, 25 маја 1890.

УПРАВА ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

ОГЛАСИ.

Свим својим пријатељима и познаницима јављам, да сам своју трговину коју сам имао у заједницу са Ибром Мухамедовим Малевихем из Подгорине раздвојио и подијелио. Бутига и протокол дугова као и коме смо дужни били, остаје да Ибро прима и исплаћује.

Цетиње, 20 августа 1890.

Буро Б. Петричевић.

БЕЧ. ГОСТИОНИЦА И РЕСТОРАН БЕЧ.
„КОД БИЈЕЛОГ ВУКА“.

У сриједи унутрашњег града, према грчкој цркви, на сто корака од Стеванова трга, од главне царинарнице, паробродске станице и поште.

70 лијенијех камара, од 1 франка и 50 сант. дневно и 24 франка мјесечно. Потпуно издржање 80 франка. Права бечка кухиња. Домаћи говоре француски, руски, српски, бугарски, инглески и италијански. Послуга бесплатна. Потписани моли путнике, да к њему долазе.

(8—10)

ПОШТАНСКЕ МАРКЕ ЦРНОГОРСКЕ, УПОТРЕБЉЕНЕ.

Ко ми пошље 50—100 употребљених поштанских марака црногорских, добиће у замјену исто толико употребљених пошт. марака швајцерских старог издања, сваке врсте.

Адреса моја.

Eugène Burgi.

Zürich, 145 Seefeldstrasse.

За цијелу Француску

побављам извјештаје о приликама породичким, трговачким, финансијским, индустријским, политичким, судским и другим.

Јемчим за истинитост. За један извјештај дописом плаћа се 10 франка.

Обратите се на

P. Erard

52 rue des Pyrenées
Paris.

!!! АКО ХОЋЕТЕ !!!

добро и јефтино пазарити, наручите брзо за мушке:

Једно цијело одијело од стофе, фино, нов начин (капут, прелук и гаће) добро рађено, прије за фиор. 18 —, сад за ф. 10 —.

Исто одијело, прве врсте, прије фиор. 22. —, сад ф. 14. —.

Исто одијело, особите врсте, прије фиор. 30. —, сад ф. 18. —.

За дјетиње од 8—16 година.

Цијело одијело од стофе, фино, одабран кроја (капут, прелук и гаће) прије ф. 15. —, сад фиор. 8. —.

Исто одијело, прве врсте, прије фиор. 22. —, сад ф. 12. —.

За дјецу од 2—10 год.

Цијело одијело, најфиније опреме, прије фиор. 7.50., сад фиор. 3.80.

Исто одијело, прве врсте, прије ф. 12. —, сад ф. 5.50

Исто одијело, особите врсте, прије ф. 18. —, сад ф. 8. —.

При наруџинама молимо да се мотри на ово:

При одијелима за одрасле молимо назначити тачно у сантиметрима ширину груди и дужину крока, а за дјетиње и дјецу доба живота. Шаће се одмах тек се пошље новац, или на исплату на пошти (ривалеу).

Особита напомена: Сва поменута роба најбоље је врсте и продаје се по ту нечувено малу цијену само ради превелике стоварене отовине.

KLEIN'S

Internationales Waaren-Exporthaus
Wien, I., Kohlmessergasse 7.

Што се не би свидјело купцу, измијениће се другим, или ће се врати новац.

(20—25)

!!! СВАКО !!!

!! УШТЕДИ 100 НА 100 !!

АКО НАРУЧИ ОВЕ СТВАРИ:

Цијеле гаће (чакшире) од стофе, инглеске, (сваке мјере), прије ф. 4. —, сад ф. 1.55.

Цијеле гаће од стофе (сваке мјере) прве врсте, прије ф. 4.80, сад ф. 1.95.

Цијеле гаће од стофе (сваке мј.) особите врсте, прије ф. 6. —, сад ф. 2.80.

Дјечја одијела за праће, од 2—10 год., праве боје по фиор. 1.30, 1.50, 1.80 до 2.20.

Гаће за праће, пртене, за радије сваког посла од 90 новч. до ф. 1.80.

Дјечја хаљиница, одабран прибор, фина до 6 год., прије ф. 2., сад 90 н.

Дјечја хаљиница, одабран прибор, од најфинија кртона, до 6 година, прије ф. 3. —, сад ф. 1.10.

Женске кошуље везене, од постова обичног, прије ф. 1.50, сад 80 н.

Женске кошуље везене, од фина постова, прије ф. 2.20, сад ф. 1.10.

Женске кошуље од шифона, врло фино везене, прије ф. 2.10, сад ф. 1.20.

Радничке кошуље, најтеже врсте у све боје по 80 новч., 90 новч., ф. 1. —, ф. 1.10.

Стофа за цјелокупно прољетње или љетње одијело у све боје за највишег човјека ф. 4. —.

Одабран кдобук, најновија чина ф. 1.50.

Ко буде наручио кдобука, да изводи назначити обим главе, за гаће ширину крока (дужина ноге изнутра) у сантиметр, за дјецу доба живота. Вриједи зајета да сваки покуша наручити што, да се увјери о ванредној јефтиности и ваљаности робе. Шаће се одмах тек се пошље новац или на исплату на пошти. Молимо да се добро мотри на адресу:

KLEIN'S

Internationales Export-Waarenhaus
Wien, I., Kohlmessergasse 7.

Што се не би свидјело купцу, измијениће се другим, или ће се врати новац.

(20—25)